

L'home tranquil

Salvador Balcells i Vilà

Conte presentat en el 15è Premi de
narrativa curta per Internet TINET

Tinet
www.tinet.cat

Va ser com un malson. En qüestió de pocs minuts, s'esdevingué la tragèdia en forma de mortaldat. A la delegació dels Serveis Territorials d'Ensenyament de la Generalitat a Tarragona feia prop de dues hores que el personal havia entrat a treballar. L'espai d'atenció al públic era pràcticament buit, només una persona semblava estar esperant que acabessin de tramitar-li quelcom. Aleshores s'obrí la porta sobtadament i en Raimon Besora, cinquanta cinc anys i ulls sangonosos, penetrà amb quatre gambades i, sense dir res, començà a disparar cap a l'altra banda del taulell amb una pistola que duia a la mà.

Semblava haver calculat el nombre de bales de que disposava ja que, quan anava a disparar la darrera, posà el canó a la seva boca i es volà el cap.

El resultat de la incursió foren tres persones mortes, una d'elles el mateix assaltant, i tres més de ferides. Totes les víctimes eren treballadors de la delegació.

Tot havia començat de la forma més banal, com una mena d'ull de poll trepitjat. En Raimon ja feia temps que estava descentrat, des que la seva segona dona també el va deixar. Només va faltar que a la feina li comencessin a fer la vida impossible, o això li semblés a ell, amb un cap i uns companys que ja no el suportaven. Perdut i desorientat, va anar generant un odi larvat i profund que va créixer a dintre seu fins que li va fer perdre el control i provocà el rampell de bogeria.

Perquè en Raimon Besora era un home amb fama de tranquil. Però a l'hora de la veritat, ficat en un cul de sac i sense veure-hi cap possibilitat de sortida, havia reaccionat de la pitjor manera possible.

L'impacte psicològic que han produït aquests fets en tots els que el coneixíem ha estat brutal.

Diu Levinas, el filòsof, que del fons de la solitud en pot sorgir la llum, entesa com la relació amb l'altre. Tanmateix, sembla que també en pot sorgir la no-llum, convertida en violència homicida.

No sé d'on la devia treure la pistola, tot i que m'ho imagino.

Conec en Raimon des de fa més de trenta anys. Érem companys de militància política ja en temps de clandestinitat, abans de les legalitzacions postfranquistes. Ja podien passar coses gruixudes, que ell no perdia mai les maneres. I sempre semblava que estigués content. El parlar occidental del seu Balaguer nadiu, que no havia perdut malgrat el temps que portava vivint a Tarragona, semblava fet a mida. Li acabava de donar aquell encant tranquil que seduïa tothom. I per aquí és per on calia anar en compte, ja que et podia convèncer de fer coses que no voldries, com quan va deixar a casa meva, perquè li guardés, un paquet comprometedor. Mai no he sabut del cert, ni he volgut saber, què hi havia en aquella bossa tancada amb cremallera i un petit candau, però sempre he suposat que eren armes, pel pes i per tot el misteri que hi posà en venir-ho a buscar.

Havia fet magisteri i va començar a exercir de mestre d'escola, però ho deixà al cap de pocs anys perquè no li agradava la canalla. Demanà l'excedència i va col·locar-se de comptable en una petita empresa, però tampoc no hi durà gaire. Durant un temps el perdérem de vista: havia

tornat al seu poble per fer-se càrrec de l'explotació agrícola familiar. Hi va voler introduir mètodes moderns per augmentar-ne la productivitat, però van resultar un fracàs que el deixà entrampat per una bona temporada.

De nou a la capital del Tarragonès, va guanyar unes oposicions al cos administratiu de la Generalitat que li va donar una certa estabilitat laboral i econòmica. En canvi, en el vesant afectiu les coses no li van anar gaire bé. La seva primera dona, la Lluïsa, l'havia deixat arran de la vida desordenada i semi clandestina que ell portava. Malgrat els bons oficis dels amics de la parella, no hi va haver res a fer. Ella ja n'estava farta, i va dir-nos que si en Raimon volia reprendre la relació ja sabia el què havia de fer. Però ell no va moure ni un dit, com si ja li estés bé. Cal dir en favor de la Lluïsa que, malgrat el que va passar, mai no el va traïr ni delatar, tot i saber a què es dedicava. Perquè ell li ho havia explicat, contravenint les més elementals normes de seguretat.

Hi va haver moments que li hauria donat un clatallot, de nerviós que em posava amb la seva fleuma!

Ara sé que la història de la bossa sospitosa i la separació de la Lluïsa estan d'alguna manera relacionats. M'explicaré. Tot i que jo m'havia mantingut voluntàriament allunyat -tant com vaig poder-de tot allò relacionat amb grups armats, sé que en Besora hi estava vinculat i feia d'enllaç entre Terra Lliure i el nostre partit.

Els mesos, i sobretot les setmanes prèvies a la separació de la parella foren de molta activitat a la Catalunya del Nord, amb reunions pràcticament cada cap de setmana. S'estava covant la ruptura que va portar a la dissolució de

l'organització armada per part d'un sector majoritari dels seus activistes. Tenint en compte que la Lluïsa estava al corrent de tot, no és gens estrany que se li fessin insuportables les absències del marit, sempre amb l'ai al cor per com podia acabar. I amb un Raimon que els diumenges tornava de Perpinyà a les tantes de la nit i cada cop més depressiu, cosa insòlita en ell.

Després de la reunió definitiva del grup d'enllaç, Raimon Besora trucà des de l'altra banda de la frontera per assabentar-nos que s'havia acabat tot, que els partidaris de deixar les armes feien en aquells moments una roda de premsa en la qual tenien previst aparèixer amb la cara descoberta, i que en el decurs de la darrera discussió ningú no havia esgrimit arguments polítics, com si només els interessessin ja les minses promeses d'indult que alguns parlamentaris havien negociat secretament a Madrid.

Aleshores jo ja començava a ser un escèptic i recordo que, en un moment tan delicat, el primer que se'm va ocórrer fou la bajanada de pensar que la policia política espanyola destinada a Catalunya estaria tan empenyada com alguns dels mateixos protagonistes, ja que potser a partir d'aleshores començarien a patir retallades de personal, per manca de feina. Aquest escepticisme i un cert distanciament de tot plegat va fer que em sabés més greu el trencament de la parella que no pas el de l'organització. D'altra banda, la Lluïsa sempre m'havia caigut molt bé.

Més endavant vaig parlar amb en Raimon i recordo que la seva preocupació no era tant la necessitat o no d'una lluita armada d'alliberament, un tema que tenia clar i mai no havia posat en dubte, sinó el descontrol que potser hi

hauria a partir d'aleshores. Estava convençut que aviat apareixerien escamots autònoms, il·luminats solitaris o fonamentalistes de diferent signe, que podien fer molt de mal, en tots els sentits, amb accions incontrolades. Això, si personatges tèrbols moguts per interessos espuris no s'apropriaven de l'herència del grup i de la seva evident tirada entre la gent jove, per embolicar encara més la troca. Per mirar d'evitar-ho ell estava disposat a continuar la lluita... encara que fos tot sol. Ens va semblar una idea suïcida i ens va costar de treure-li del cap.

Perquè en les converses que manteníem aleshores, a tots ens semblava molt clara la necessitat del combat violent per assolir la independència. Després d'excloure la possibilitat d'un enfrontament directe, entès com la lluita d'un exèrcit contra un altre, per la senzilla raó que no podíem disposar d'arsenals i de capacitat operacional comparables als de l'estat opressor, arribàvem a la conclusió que, amb tot, aquesta forma de lluita era necessària i possible. No vèiem, o no volíem veure, que comportava posar en risc la vida de persones innocents, ni que representava una forma ben inútil de sacrifici pel país, per part de gent valuosa.

El pas del temps va demostrar que en Besora s'equivocava i que, per molt algmogàvers, maulets o violents que fóssim en el passat, darrerament els catalans ens hem tornat més pactistes i pacífics.

Sigui com sigui, aquelles setmanes de Perpinyà i la separació de la dona van començar a canviar-li el caràcter.

Pocs anys després, amb quaranta cinc acabats de fer, en Raimon es va tornar a casar. Aleshores encara hauria

pogut tornar amb la Lluïsa, que seguia sola, però ell, sense fer cap intent de reconciliació, es va decantar per una altra dona, la Mercè, que a més de ser mestra i de donar-li una filla que ell ja no esperava ni potser volia, sembla ser que va convertir la seva vida en un infern, perquè públicament el tractava d'inútil per no prosperar ni ascendir en la feina, especialment a partir del moment que ella va arribar a ser directora de la seva escola. Aparentment, ell ho entomava amb la tranquil·litat habitual, però em sembla que, per dintre tot plegat l'anava corcant.

Van estar junts set o vuit anys fins que ella també el va deixar, tot acusant-lo de maltractador, cosa que sempre m'ha semblat d'una ironia extrema. Fins i tot li va dir al jutge que l'havia amenaçat amb una pistola, la única cosa que ell negà. La pensió per la filla, que ha hagut de passar-li cada mes, ha estat considerable tenint en compte el què cobrava. Després vam saber que el motiu de la separació era perquè ella havia conegut un sots director general d'Ensenyament que, de ben segur, li ha donat una vida de més alt nivell.

Aleshores jo ja vivia amb la Lluïsa lluny de Tarragona i per coneguts comuns ens vam assabentar que malparlava de nosaltres. Suposo que s'havia adonat de l'error i hauria volgut tornar amb ella...

Amb tot plegat, a en Raimon se li va acabar d'avinagrar el caràcter i va agafar mania al Departament de la Generalitat pel qual treballava. Per la seva manera de ser, això vol dir que se li havia de notar molt en tot el que feia. D'aquí el malestar que devia generar a la seva feina. A això si va afegir el fet que la filla no volgués estar amb ell els caps de setmana que li tocava, cosa que probablement

no li hauria importat gaire si no fos pels diners que li costava i pel fet que ho sabés tothom. I tot aquest malestar s'havia vist agreujat els darrers mesos arran de la crisi econòmica i les retallades en el seu sou de funcionari -però no en la pensió que ha hagut de pagar religiosament durant els darrers anys-.

No sé d'on devia treure la pistola. Però no m'estranyaria que fos una de les que hi havia en aquell paquet i que l'hagi conservat tots aquests anys en perfecte estat de funcionament. Perquè ell era així, tranquil i pacient... si el deixaven ser-ho.

He tornat a Tarragona per assistir a l'enterrament d'en Raimon. Érem quatre gats, cosa que ja m'esperava. Cap dels antics companys de militància no ha volgut anar-hi. Des que, amb la Lluïsa, ens vam traslladat a viure al País Valencià per esdevenir neorurals i conrear vinyes, que havia perdut qualsevol contacte amb ells. Recentment n'he recuperat alguns a través del Facebook, però em sembla que ho deixaré córrer, perquè només fant servir la xarxa per recordar batalletes, com uns avis qualsevol. Són els nous temps, és clar... Internet al servei de la nostàlgia. Però potser és la manera que cap de nosaltres no acabi igual que en Raimon.

Amb la decisió de l'home tranquil de morir matant, aquest darrer viatge meu a Tarragona ha estat com una mena de descens a la brutalitat i absurditat de la vida. Els records, bons i dolents, m'han retornat a un temps en què, esmenant el poeta, tot estava per fer i tot semblava possible. Ara veig que foren anys i energies esmerçats en

una constant i absurda lluita per la supervivència grupal, de resultats lamentables.

Malgrat tot, afirmo que la vida té coses bones. Hi ha l'amor de la meva dona i hi ha els bons records, que ajuden a viure. Gosaria dir que hi ha també l'esperança en un futur millor, però ja no m'atreveixo a tant.

Mentre escric aquestes darreres línies, de nou a Ontinyent, el sol es va ponent a l'horitzó amb tot de colors rogencs, preludi de pluja o ventada. Demà serà un altre dia...

Primera edició en ePUB i PDF: juny de 2012.

Aquest relat fou presentat en la 15a edició del Premi de narrativa curta per Internet TINET, inclòs dins el cartell de Premis Literaris Ciutat de Tarragona 2011-2012 convocat per l'Ajuntament de Tarragona, Òmnium Cultural del Tarragonès i el Centre de Normalització Lingüística de Tarragona, amb el patrocini de la Diputació de Tarragona.

Publicat a www.tinet.cat.

Distribució sota llicència "[Reconeixement – No Comercial – Sense Obra Derivada \(by-nc-nd\) 3.0 Espanya](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/)" de Creative Commons.

